

1. Drie maanden onder de Sneeuw. — 3. Sint Gregoriusdag op School. — 6. Een moedig Meisje. — 7. Karel Cogge. De Overstroming aan den IJzer. — 8. Het een lap dan een scheur. — 17. De Zinneloozen van Gheel. — 20. De Klok van Stuivekenskerke. — 24. Grapjes en Vroolijke Verhalen. — 34. Nog Grapjes. — 35. Het Kindje van de Zee. — 37. De Bezembinders van Kleit. — 38. De Vlucht in de Koffer. — 41. De Gierigaard. — 43. De Veerman van 't Zwin. — 48. Eerlijk duurt 't langst. — 61. Strenge Winters. — 62. De Wees in Londen. — 63. Sinterklaas op de Heide. — 66. De Kinderen van den Smokkelaar. — 67. De Paaschklokken. — 69. Leeuwte van Damme. — 70. Van Alles Wat. — 71. Nieuwsgierig Aagje. — 79. De Verassing van Oudenaarde. — 83. Op de Hooge Venen. — 85. De Overwintering van Nova Zembla. — 89. Hoogmoed komt voor den val. — 89. Het Spook. — 95. De twee Weesjes. — 96. De oude Redder. — 97. De Vlucht. — 101. Toch beter Thuis. — 105. Ongeluk en Geluk. — 108. Bieke. — 109. De oude Mantel. — 110. Robinson Crusoe. — 113. De Rooversjongen. — 114. Nooit Vergeten. — 118. De Spion van den Molen. — 119. De Kinderen van den Dokter. — 120. De Ruwe Kerel. — Tweemaal gevonden. — 126. De Kerels van Lampnisse. — 136. Thijl Uilenspiegel. — 137. Oom Tom. — 141. De Kerstavond van Bertje. — 143. De Reis in de Wildernis. — 168. Een jonge Held. — 169. Jacot van Artevelde. — 170. De Overwinning van Karel. — 171. Genoveva van Brabant. — 172. De Avontuurlijke Reis. — 173. De Strijd met den Wolf. — 174. Een Vreemde Avond. — 175. De gevluichte Slaaf. — 176. In de Vliegmaschine. — 177. Een moedige Vrouw. — 178. Ontsnapt. — 179. Valsch beschuldigd. — 180. De Zoon van den Torenwachter. — 181. Terug bij vrouw en kinderen. — 182. De Reis van Columbus. — 183. De Schilder van Karel den Stoute. — 184. Het Spook van de Schelde. — Het Avontuur in het Gebergte. — 186. Jack de Cowboy. — 187. Hoe Jack prairieboer werd. — 188. De sterkste Voetbalclub. — 189. De Held van Tremeloo. — 190. De straf van 't Elzelarehof. — 191. De Cowboy van Fort Brill. — 192. Jeanne d'Arc. — 193. De Wandelende Deur. — 194. De Avonturen van Geeraart. — 195. Geeraart in Rusland. — 196. Dikke Dries. — 197. De Roode Kruppels. — 198. Rosa van Dennenburg. — 199. De Wolf van Ghistel. — 200. De betooverde Molen. — 201. Zonderling gered. — 202. De Spaansche Furie. — 203. De Boeteling van Veurne. — 204. Een angstige Nacht. — 205. De Prins van Kakao. — 206. De dappere Elzie. — 207. De Avonturen van David. — 208. Uit en uit de Gevangenis. — 209. De Spion voor zijn Land. — 201. In het verwoest Vlaanderen.

Vraag elke week het nieuwe boekje aan uw dagbladverkoopster, want de reeks van deze veel gevraagde boekjes gaat gedurig voort

PRIJS 60 CENTIEM

Boekdrukkerij R. Bracke-Van Geert, Baesrode.

Nr. 3

Vierde druk

Sint-Gregoriusdag op School

Uitgave A. HANS-VAN DER MEULEN, Kontich.

Nr. 3

Vierde druk

A. HANS

Sint-Gregoriusdag op school

SINT-GREGORIUSDAG OP SCHOOL

I.

Dat is een vertelling uit den tijd toen uw grootvader nog maar een kleine jongen was.

Op het dorpje Roosdonk was 't een geroep en getier op 't plein voor de kerk, een geloop en gedraaf, een gewemel van jongens en meisjes.

Een groep speelde katje of tikkertje... Een der jongens was er aan en moest dan trachten een ander te vangen, wat niet gemakkelijk ging. Toon Baal, altijd een baantje de voorste, zat zelfs hoog en droog in den lindeboom.

Eenige vrouwtjes, die voor hun deur stonden, vroegen of het vandaag geen school was.

Zeker was het school, want anders zouden de buiten-

kinderen van de hoeve niet gekomen zijn. De torenklok wees toch al over negen... Maar de meester was cok koster en hij had dien morgen om acht uur bij een begrafenis moeten helpen. Nu was hij nog bezig met 't een en ander in de kerk op te ruimen.

Maar daar kwam hij al en ging zijn huis binnen. Even later stond hij op den dorpel, klapte in de handen en riep : «Schole !»

Dadelijk bedaarde het rumoer, want meester Doom was streng en wilde dadelijk gehoorzaamd worden. Dat wisten de jongens en meisjes wel.

Die school was eigenlijk een groote kamer van het huis. De leerlingen — zoowel meisjes als jongens — zaten op lange, zwarte banken en de onderwijzer troonde voor een lessenaar. Naast hem stond een bord. Maar in een anderen hoek der eenige klas zat 's meesters vrouw. 's Voormiddags schildte ze er aardappelen en kookte ze er 't middageten ; in den achternoen breide of naaide ze.... De klas was dus tegelijk ook keuken... En de groote jongens moesten de meesteres, zooals de vrouw genoemd werd, ook wel eens helpen : boodschappen doen, een mand waschgoed naar 't bleekveld dragen, water halen, enz.

Meester Doom had dus in de handen geklapt en jongens en meisjes kwamen binnen. De meesten droegen een blok hout, dien ze bij 't spelen tegen den muur hadden gelegd. Nu brachten ze die blokken in een kist met ver van de kachel.

Ja, 't was een vaste gewoonte, dat de boerenkinderen elken morgen een stuk hout meebrachten, dat was de brandstof voor de klas... en dus ook voor de keuken. Meester verdiende niet veel en zoo hielpen de ouders de onkosten wat bestrijden.

In den zomer brachten de kinderen geen hout. Maar nu was het nog Maart en het had dien nacht zelfs nog gevoren.

Iedere jongen en elk meisje ging zitten... Er werd nog wat gebabbeld.

— Stilte ! riep Meester... Ge hebt vanmorgen lang genoeg mogen spelen, hé ! Nu aan 't werk. De eerste klas de les van 't bord schrijven, de tweede de optellingen maken en de derde lezen. Toon Baal, hebt gij nog wat te zeggen ?

Maar Toon Baal luisterde niet. Hij keek door het venster en zei nu half luid, wat hij tot een kameraad gefluisterd had : «'t Begint te sneeuwen !»

Alle cogen blikten naar buiten, ook die van den meester.

En ja, juist begonnen de vlokjes door de lucht te dwarrelen.

— Zeg jongens, we gaan straks sneeuwballen gooiën éh ? riep Toon, die opeens recht stond op zijn bank om beter naar buiten te kijken.

— Ik denk dat ge straks een uur hier zult blijven om strafwerk te maken, sprak de meester tot Toon Baal. Allemaal ordelijk nu ! Zwijgen en aan 't werk.

Hij sloeg met een lat op den lessenaar en weer werd het stil. De eerste jongen van de derde afdeeling moest luid lezen; dan de tweede, de derde en zoo voort. Inmiddels zat meester pennen te maken van pluimen. Toen waren er nog weinig stalen pennen. Nu en dan werd een slecht uitgesproken woord verbeterd.

Toon Baal, hebt gij nog wat te zeggen? (blz. 5)

— De volgende! riep meester weer, maar hij hoorde niets. Hij keek op en herhaalde: «De volgende! Toon Baal, het is uw beurt».

Maar Toon Baal had naar de sneeuw gekeken en

vrist niet, waar het was. Hij vroeg het vlug aan zijn buurman, maar dat hielp niet meer.

— Toon, straks die les afschrijven!

Dat viel tegen. Als de school uit was en de anderen plezierig in de sneeuw speelden, zou hij straf moeten maken. Hij zou nu goed zijn best doen. Misschien liet de meester hem dan toch gaan.

De morgen ging traag voorbij. Eindelijk was 't half twaalf. Vijf jongens moesten blijven zitten, toen de meester de kinderen uitliet. En Toon was bij de gestraften.

Hij ging met de hand onder 't hoofd zitten.

— O, zijt ge nog koppig ook? vroeg de meester.

Hij nam een lat op en stak ze dreigend omhoog. Toon had daar eerbied voor en nam dadelijk zijn griffel op, om zijn les te schrijven. Hij hoorde van buiten de vroolijke stemmen der kinderen. O, en nu niet mee mogen spelen in de sneeuw!

Om kwart voor twaalf moest meester de klok gaan luiden. Dat was een vaste gewoonte, ingevoerd voor de boeren, die op het land werkten. De klok verkondigde hun, dat het tijd was om voor het noenmaal naar de hoeve te gaan. In den Winter arbeidde men wel niet op den akker, doch de klok werd toch geluid.

— Braaf voortwerken, tot ik terug kom, zei de onderwijzer.

Toon had gehoopt, dat hij om kwart voor twaalf met de anderen wel had mogen gaan. Maar 't viel tegen. Nijdig wierp hij zijn griffel neer.

De meesteres, die in een andere kamer geweest was, kwam nu in het schoolvertrek en zei: «Toon, loop eens rap om een pond suiker. Haast u, want ik heb ze dadelijk nodig. Zeg dat ik het wel zal betalen».

De jongen was in een wip buiten. Het gansche plein lag daar, onder den dikken, witten mantel. Zie, de vrienden bouwden een fort. Ha, daar moest hij bij zijn! En Toon vergat de suiker en speelde dadelijk druk mee.

Wat later riep een jongen: «De meester komt naar hier!» Toon schrok. Hij begreep wel, dat het voor hem was... Vlug draafde hij naar den winkel. Dan kwam hij met de suiker terug.

— Ongehoorzame bengel! riep de meester. Ga nu naar huis... vanavond zal ik u wel dubbel rantsoen geven.

Vanavond ook nog eens in school blijven! Zeker tot het donker was en alle speelmakkers naar huis waren. En juist als er sneeuw lag!

— Ik ga vanmiddag heelemaal niet naar school! nam Toon zich voor.

Treurig gestemd ging hij naar huis. Daar was 't nu ook niet plezierig. Mijnheer Baal was klerk bij den notaris geweest. Maar veertien dagen geleden was de notaris gestorven. Er zou een nieuwe komen, doch die had al een bediende, en kon Toon's vader niet gebruiken. Mijnheer Baal wist geen raad. Op 't dorp zou hij geen betrekking vinden. Daar hield niemand klerken. Op 't gemeentehuis kon de secretaris zijn werk alleen

doen. Mijnheer Baal was al verscheidene malen in de stad gaan kijken, of hij daar een postje vinden kon. Maar 't lukte niet.

Neen, 't was nu niet plezierig thuis. Vader had nooit veel verdiend en dus niets kunnen sparen: met een vrouw en drie kinderen was zijn loon altijd maar juist voldoende om te leven... Verleden jaar had hij dan nog veel aan den dokter moeten betalen, want moeder was lang ziek geweest.

Toon vond nu maar een sober noenmaal. Geen wonder, wat er gekocht werd, was betaald met geld, door vader van een vriend geleend. En dan geeft men zoo weinig mogelijk uit, natuurlijk.

Toon was bijna twaalf jaar en hij zag wel dat zijn ouders verdriet hadden. Buiten vergat hij dat. Nu gevoelde hij medelijden met vader en moeder. Had hij maar kunnen werken, hij zou gaarne wat verdiend hebben... Maar daarvoor was er geen kans.

Toons bui was al gezakt. Neen, hij zou niet uit de klas wegblijven. Zijn ouders hadden al zorgen genoeg, dat hij hun niet meer bekommernis geven moest door ondeugendheid.

Na het eten ging hij dadelijk naar school, al was 't nog veel te vroeg.

— Wel, wat komt ge doen? vroeg de onderwijzer.

— Meester, ik heb vanmorgen misdaan. Mag ik nu mijn straf schrijven?

De onderwijzer keek hem eens aan en sprak dan:

— Wel, jongen, ik zal u alles kwijtschelden. Maar pas voortaan goed op. Ga nu nog maar wat spelen!

Verheugd liep de knaap naar buiten. De meester was toch wel een brave man.

Toon hielp flink mee aan het fort. Na school zou men net bestormen en verdedigen, dus in twee partijen spelen. De groepen werden al gevormd.

Veel te vroeg naar den zin van de kinderen, riep meester Doom weer: «Schole!» De middagklas begon. De meesteres kwam nu ook aan de deur en keek of iedere leerling wel goed de sneeuw van klompen of schoenen afklopte... «Ze wilde die vuiligheid niet in huis» zei ze. En ja, de school was immers ook haar keuken.

Toen ieder weer gezeten was, sprak de meester:

— Kinderen, ik heb wat te zeggen. Zaterdag is het Sint-Gregorius, en dat is de patroon van de scholen, dus van ons.

Dadelijk was er algemeene aandacht. Zeker, de grootsten hadden al met elkaar over Sint-Gregoriusdag gesproken, maar nu begon de onderwijzer er over, en dat was plechtig.

«Sint-Gregorius», vertelde de meester, «is al meer dan twaalf honderd jaar dood. Hij was burgemeester van Rome. Dan ging hij in dienst van den Paus. De menschen zagen hem gaarne. De Paus stierf aan een wreede ziekte, de pest. Toen wilde het volk, dat Gregorius Paus zou worden. Hij was zoo'n goed en geleerd

man. Gregorius wilde eerst niet, maar hij moest toegeven. Hij werd dus Paus. In dien tijd waren er nog geen scholen voor de kinderen van arme menschen. Gregorius liet er bouwen en ook gestichten voor weeskinderen. Hij ging dikwijls zelf de kinderen leeren, vooral zingen en muziek. Daarom is hij de Patroon van de schoolkinderen. Zoodus, Zaterdag, den 12n Maart, zullen we hem vieren. Ge weet, hoe we dat doen?»

— Met eiren, meester! riep Toon Baal wiens oogen al blonken.

— Ja...

— Die we rondhalen bij de boeren, zei Klaas Vinck, een der andere groote jongens.

— Juist. Drie achtermiddagen mogen de volgende jongens rondgaan: Filip Annoo, Maarten Dewege, Victor Lissnijder, Willem Vermeire, Frans Nuik, Klaas, Vinck, Toon Baal... en hij poemde er nog een tiental.

— Ik zal u in ploegen verdeelen, en zeggen welken weg elke ploeg moet doen. En braaf zijn op de reis! Dat ik geen klachten hoore! Wie zich slecht gedraagt mag Zaterdag thuis blijven. Nu gaan we 't liedje eens verhalen. Ik heb het al op 't bord geschreven... 'k Zal het een keer traag voorlezen.

De onderwijzer keerde 't bord om en ja, daar stonden de woorden:

«Vrienden, luistert naar dit lied.
Wij komen hier getreden

En met vreugden al te saam
Wenschen u den vrede.
Met fatsoen.
Wilt ons doen
Eiers bij heel hoopen.
Opdat wij
Verre en blij
Niet en moeten loopen.
Alhier
Aldaar,
We zullen ze niet verkoopen.

Geeft ons eiers dezen keer,
En wilt ze ons wel jonnen,
We komen in geen jaar niet meer.
Wilt toch uw jonste toonen.
Sa boeren
Vol van min,
Wilt ons eiers geven,
Opdat wij
Wel zoo blij,
Zouden mogen wezen
Alhier
Aldaar,
Als het jaar voor dezen.

De meester zong het lied voor en al de kinderen zongen na.

Dan zei de onderwijzer :

— De meisjes hebben ook wat te doen. Vrijdag zal de school om drie uur uitgaan. Dan moeten de meisjes de klas versieren met takken en papieren bloemen, die ze thuis kunnen maken.

— Meester, ik... ik ook... ik ook ! zoo riepen vele kinderen tegelijk en ze staken den vinger op.

Maar de onderwijzer tikte met zijn stok en hernam toen : «Ik zal de namen voorlezen».

En hij deed dit, zooals hij het bij de jongens had gedaan.

Tevreden gingen de kinderen om vier uur heen. Nu op het fort spelen. Ook Toon was blij bij de uitgekokenen te zijn... Jammer toch, dat verdriet en die zorgen van vader en moeder.

Toon Baal was de hoofdman van zijn groepje eierhalers. Hij moest het woord doen, maar daarom was hij ontslagen van 't dragen. De andere knapen dus croegen om beurten, met tweeën, den korf.

Ze waren gevijven. 't Eerst gingen ze naar boer De Smet. Aan de poort bleven ze staan. Toon zette 't liedje in :

Vrienden, luistert naar dit lied,
Wij komen hier getreden...

— Toe, meezingen ! riep hij tot zijn makkers, die nog wat verlegen waren.

En met vreugde al te saam,
Wenschen u den vrede,
Met fatsoen
Wilt ons doen,

Eiers bij heel hoopen...

Ha, daar vielen de dorschvlegels in de schuur al stil. De boer, zijn zoon en twee werklieden kwamen aan de deur kijken en begonnen te monkelen. Ze zagen en hoorden dat gaarne, want in hun jeugd hadden ze 't ook gedaan. Aan de deur van 't huis verscheen de boerin met haar twee dochters. En die lachten ook welgezind.

Toon ging nader en de anderen volgden, en ze zongen voort :

Opdat wij
Verre en bij
Niet en moeten loopen.
Alhier,
Aldaar,
We zullen ze niet verkoopen...

Een der dochters begon mee te zingen. Ze kende 't liedje ook nog...

Geeft ons dezen keer,
En wilt ze ons jonnen...

— Dat is voor het Sint-Gregoriusfeest, hé? vroeg de vrouw.

— Ja, bazinne, als 't u belieft, antwoordde Toon.

De boerin ging in huis en kwam met een dozijn schoone, groote eieren terug. Ze keek in den korf en riep tot een knecht: «Pier, breng eens wat hooi, anders komen ze met een eiertaarte bij den meester».

Ze maakte dan een nestje en legde er de eieren in. Toon bedankte en weg waren ze, de gasten, nu naar de hofstede van Michiel Knijpers...

— Daar zijn 't gierigaards, zei Filip Annoo, een van 't groepje.

— We gaan er toch zingen, sprak Toon, en aan de talie zette hij weer 't liedje in.

Maar na den tweeden regel vloog de deur open. Kwaad stond Knijpers daar, gekleed als een vogelverschrikker. Hij stak de vuist op en riep: «Trek maar rap voort of ik geef u wat eiers tegen uw hoofd, schooiers! De hennen leggen voor mij, maar niet voor den meester. Zeg hem dat maar!»

— Kom, we zijn weg, zei Toon.

— 'k Wist het wel, sprak Filip. Hij heeft verleden week een steen gesmeten naar Wanne Verhelst, toen ze op ronde was.

Wanne Verhelst was een oude bedelares, die aan 't

Losch in een hutje woonde. Elken dag bezocht ze eenige hoeven en bijna niemand weigerde haar een aalmoes. De jongens lachten eens om den gierigen Knijpers. Op de derde hoeve werden ze beter ontvangen, en zoo overal waar ze nog kwamen. Toen de ronde geeindigd was lag het korfje vol. Vroolijk keerden de jongens naar de school terug. Onderwege kwamen ze Wanne Verhelst tegen.

— Willen we haar een paar eiers geven? vroeg Toon. We zullen het aan den meester zeggen en hij zal dat heel goed vinden.

Allen stemden daarin toe en de oude vrouw kreeg zes groote eieren uit het korfje. Ze was er blij mee en zei: «Brave gasten! Dit is voor Sint-Gregorius, hé? Achter het feest mag ik van den meester altijd om een groot stuk taart komen.»

Weldra was Toon met zijn groep op 't dorp terug. Hij kwam voorbij zijn huis. O, moeder zou ook blij zijn met eenige eieren... Als hij er aan den meester wat vroeg, zou die ze zeker geven. Maar dadelijk verwierp Toon Baal die gedachte, 't was bedelen en vader zou kwaad zijn als hij het deed. 't Was een plezierige namiddag geweest. Jammer toch van die armoede thuis! O, kon vader spoedig werk vinden!

Al de groepen kwamen in de school samen. De meester en zijn vrouw legden de eieren in een groote mand. Toon's ploeg had er twee en zeventig opgehaald. De twee andere groepen waren met ongeveer een zelfde aantal afgekomen. Meester was tevreden.

De tweede tocht was al even voorspoedig. Dan kwam de derde dag.

Toon Baal ging droevig gestemd naar school. Hij had moeder zien weenen. O, wat was dat triestig geweest! De jongen wist wel, waarom moeder schreide. Vader ging dien middag naar de stad om eenige juweelen en zijn horloge te verkoopen. Er moest geld zijn voor eten en voor wat brandstof. Het had in den nacht weer gesneeuwd. Het was bitter koud. De Winter duurde dit jaar lang.

Toon zou liever niet meegegaan zijn. Maar dan had hij een reden moeten opgeven. En hij durfde het aan niemand vertellen, hoe het thuis gesteld was. Hij vertrok dus met zijn ploeg. 't Was een lastige tocht nu. De knapen tjoolden door de sneeuw. Maar ze vonden dat plezierig. Victor Lissnijder vertelde grappen en voortdurend lachten allen. En dan... morgen was het feest. Zouden ze dus niet vroolijk zijn? Alleen Toon was stil. Hij dacht gedurig aan huis... En als hij zong bij de boeren bibberde zijn stemmetje. Langzamerhand werd hij toch wat opgewekter. Eindelijk keerde de groep terug. Ze hadden nu minder eieren dan op de vorige dagen. Maar ze waren op de laatste hoeven geweest die ver van elkander stonden, en hadden niet zooveel plaats en gedaan.

Ze kwamen voorbij een kasteeltje. Het heette «Uilenburg». Rondom was een wal met water. Daarover lag een steenen brug bij een roestige hek, dat men bijna nooit open zag. Jaren was het kasteeltje onbewoond

geweest. Maar eenige weken geleden kwam er een heer en een dame. In het dorp vertelde men dat ze het kasteeltje gekocht hadden, en dat het stadsmenschen waren, die nu rustig en eenzaam wilden wonen. Maar niemand wist eigenlijk wie ze waren. De sekretaris kende hun naam: mijnheer en mevrouw Vanmale. Zoo stond er op de papieren die de vreemdeling op het gemeentehuis gebracht had. Zeker was hij een geleerde man, want hij had les gegeven aan een hoogeschool. Met hen was een knecht meegekomen. Die deed de boodschappen. De bakkerin en de kruideniersvrouw hadden al gauw geprobeerd om hem eens aan 't praten te krijgen. Maar dat lukte niet. De knecht vroeg wat hij noodig had, betaalde en vertrok.

De jongens zagen nu den Uilenburg.

— Kijk, zei Annoo, die heer houdt ook hennen. Ginder loopen ze. Willen we hier eens bellen?

— Neen, neen! riep Dewege bang uit. Het spookt op dat kasteel.

— Toe, gij met uw spoken! hernam Annoo. Dat is praat van bangerikken.

— Toon Baal zou ook niet durven, verzekerde Dewege.

— En waarom niet? vroeg Toon. Zie maar!

Hij ging op de brug en belde. Ieder was toch een beetje benieuwd hoe dat afloopen zou.

— En zult ge zingen? vroeg Dewege, die zich ver achteruit hield, zeker voor de spoken.

— Ja, zoo gauw ik iemand zie.

Geen spook, maar de knecht kwam naar het hek. Hij keek erg kwaad...

«Vrienden, luistert naar dit lied.» Zoo begon Toon. Maar de knecht scheen van geen vriendschap te willen weten.

— Wat moet ge hebben? vroeg hij nijdig.

— Eieren, als 't u belieft, antwoordde Toon, toch wat verlegen nu.

— Eieren!...

— Ja, voor het Sint-Gregoriusfeest...

— Wij verkoopen geen eieren!

— Ja, maar 't is niet om te koopen...

— Ge verkoopt eieren dan! Ik heb er geen nodig.

— Ook niet. Wij komen eieren vragen voor het schoolfeest.

— Eieren vragen! Houdt ge me voor den zot! riep de knecht kwaad.

— 't Is morgen Sint-Gregorius...

— En als ge niet rap maakt dat ge wegkomt, zal ik u een paar draaien om uw ooren geven.

De jongens keerden zich om...

— Bullebak! riep Toon verontwaardigd.

Maar toen de knecht nu dreigend aan het hek snokte, trok ook de leider van de groep zich terug.

— Komt eens weer! klonk het eensklaps.

Aan het hek stond nu een heer, met lange, grijze haren.

— 't Is mijnheer Vanmale, zei Toon.

— Ga niet! waarschuwde Dewege. Hij zou ons misschien in 't kasteel opsluiten.

Maar Toon had dadelijk vertrouwen en keerde op zijn stappen terug. Hij zag dat de knecht beschaamd en nijdig achter zijn meester stond.

Toon nam beleefd zijn pet af.

— Dek u, vriendje, zei mijnheer Vanmale. 't Is erg koud. Wat kwaamt gij met uw makkers doen?

— Wij halen eieren op voor het Sint-Gregoriusfeest mijnheer.

— En welk feest is dat?

— Op school, mijnheer. Morgen bakt de meesteres koeken en taarten. En wij mogen allemaal eten, zooveel we willen.

De andere jongens waren nu ook dichtbij gekomen.

— Gaat eens allemaal mee naar binnen, noodigde de oude heer, die er zeer vriendelijk uitzag.

Dewege alleen scheen daartoe weinig lust te hebben. Hij had van den Uilenburg zulke rare dingen gehoord. Maar het zou te gek zijn om alleen achter te blijven. Dus volgde hij de vrienden door het park naar het groote, grijze huis.

Ze werden in een kamer gelaten, waar bij den lustig vlammenen haard een oude dame zat. 't Was mevrouw Vanmale.

— We hebben bezoek, zei de grijsaard. Zet u neer, jongens... kijk, er staan stoelen genoeg. En nu moet gij mij eens alles van dat Sint-Gregoriusfeest vertellen.

Hij wees naar Toon. Deze verhaalde, hoe meester en kinderen elk jaar hun patroon vierden.

— En hebt ge ook niet aan het hek gezongen? vroeg mijnheer Vanmale.

— Ja, het liedje van de eieren.

— Dat meende ik toch gehoord te hebben. Wilt gij het eens voor mij zingen?

Toon deed het. De oude man nam papier en potlood. De jongen moest dan de woorden langzaam zeggen en mijnheer schreef ze op.

— En van mij krijgt ge ook eieren, zei hij dan. Ik vind dat feest heel plezierig.

— En ik geef ook wat, sprak mevrouw.

Ze belde en een meid kwam in de kamer. De jongens wisten niet eens, dat er ook nog een vrouw op den Uilenburg diende. Dewege keek haar zelfs een beetje verschrikt aan, alsof zij een spook was.

— Marie, kook eens gauw een pot chocolademelk, zei haar meesteres. Dat zal die gastjes verwarmen.

De knapen keken elkaar aan. Hoe werden ze hier getrakteerd! Mijnheer sprak intusschen met hen. De knecht moest twaalf eieren brengen. Hij keek maar wat schuin op zijn neus. En wat smaakte toen die zoete chocolademelk met koekjes, die mevrouw uit de kast haalde!

— Nu is het tijd om naar 't dorp terug te keeren, zei mijnheer. Het begint al donker te worden.

Toon dankte hem in naam van de anderen. Onderwege raakten de vriendjes niet uitgepraat over dit be-

zoek. En verwonderd vroegen zij zich af waarom mijnheer Vanmale het versje opgeschreven zou hebben. Ze vertelden alles aan den meester.

— Die mijnheer zal een oudheidskundige zijn, meende de onderwijzer. Hij onderzoekt hoe de menschen vroeger leefden, waar er nu nog oude gebruiken bestaan. Kijkt naar oude gebouwen. En hij schrijft daarover misschien wel boeken.

De meisjes waren intusschen bezig de school te versieren. Anderen hielpen de meesteres om de eieren te flutsen of deeg te maken. De jongens moesten nu vertrekken. Hun werk was afgelopen. De meisjes zouden voor 't overige zorgen.

III.

Zaterdag... Sint-Gregoriusdag! Het zonnetje schitterde over de sneeuw. Al vroeg stonden jongens en meisjes op het dorpsplein. Nu speelden en joelden ze niet. Ze waren allemaal op hun Zondagsch gekleed. En de gezichtjes straalden van vreugde. In groepjes babbelden de kinderen. Daar deed de meester de deur open. Maar hij riep geen «schole». Hij verdween weer als had hij vandaag niets te zeggen. Allen keken naar Toon Baal. Hij was aangewezen om het compliment af te steken. In zijn hand droeg hij een lange, steenen pijp, met gekleurd papier versierd. Het geschenk voor een onderwijzer. Groote menschen stonden aan de

deur of kwamen nader. Een zei : «Jongens, het is tijd.
De pastoor is al in de kerk!»

— Toe, Toon... vooruit Toon... kom, Toon! klonk
het door elkaar.

Baal zag wat bleek. Was hij een beetje bang nu, hij,
die alles durfde!

— In rang! riep hij.

De meisjes en jongens gingen afzonderlijk staan,
twee aan twee. Met Toon voorop stapten ze naar de
school. Voor de klas zaten de onderwijzer en zijne
vrouw. De school hing vol takken, slingers en vlaggen.
De meisjes hadden hun best gedaan. En wat een lekkere
geur hing er. Zeker van de eiertaarten en de koeke-
brooden.

De kinderen schaarden zich voor den meester en de
meesteres. 't Was doodstil dan. Toon trad vooruit en
sprak :

Meester, wij zijn hier al te gaar,
zooals elk jaar.

Ter eer van Sint-Gregorius en u,
onzen goeden onderwijzer nu.

Wij wenschen u en de meesteres den zegen van God,
Een lang leven en een gelukkig lot.

En met deze pijp willen wij u besteken,

En wenschen, dat gij ze nog dikwijls moogt ontsteken.

Toons stem beefde weer. En toen meester de pijp
aannam, zag hij in de oogen van Toon dikke tranen.
Hij vond dat zeer vreemd.

De onderwijzer stond recht en sprak : «Wel kinde-

ten, gij doet ons een groot plezier. Vandaag zullen wij
feest vieren ter eere van onzen patroon. Ik dank u zeer
voor al uw goede wenschen. Ik hoop, dat gij altijd
braaf zult zijn en goed wilt leeren. We gaan nu eerst
ter eere van Sint-Gregorius naar den dienst.»

In stoet gingen allen naar de kerk. Daar werd een
mis gezongen. Ook groote menschen woonden die bij.
Toon zat meestal met de handen voor 't gezicht. Wat
scheelde hem toch vandaag!

Na den dienst riepen de menschen op het plein :
«Vivat den meester!» De onderwijzer boog naar alle
kanten. Dan keerde hij met de kinderen in de school
terug.

Nu zou het eigenlijk feest beginnen : eerst eten, dan
zingen, spelletjes doen, raadsels opgeven, naar eene
vertelling luisteren en weer eten.

Voor ieder gezeten was kwam de meester bij Toon.

— Ga eens even mee, zei hij, en hij bracht hem in
een andere kamer. Daar vroeg hij :

— Vertel mij nu eens, wat u scheelt. Toen gij mij
de pijp gaf waren er tranen in uw oogen. In de kerk
hadt ge ook verdriet. En daar zie, ge schreit weer...

En ja, Toon begon te snikken.

— Och... meester... ik zou... liever... naar huis...
gaan! stotterde de jongen.

— En waarom? Is er iemand ziek?

— Neen... maar vader en moeder hebben zoo'n
verdriet...

Eensklaps scheen de onderwijzer alles te begrijpen.

— Vader heeft geen werk meer, hé? zei hij.

— Neen, meester. En... hij kan er... geen vinden... Gisteren... was... vader in de... stad... Maar overal... zonden ze hem weg...

— Goed dat ik er aan denk. Toon! Ik weet een post voor uw vader!

— Werk, meester? vroeg de jongen vol hoop.

— Ja... Vier maar vroolijk feest! Waarlijk... ik heb werk voor vader... Nu kan ik natuurlijk niet weg gaan... maar vanavond kom ik bij u thuis!

— O, meester mag ik het dan eerst gaan zeggen! Vader en moeder zullen zoo blij zijn.

De onderwijzer dacht even na.

— Wel ja, hernam hij dan, ga het maar gauw vertellen! Zeg aan uw vader dat ik vanavond bij hem kom en werk voor hem heb!

Verheugd snelde Toon heen. Welk werk, dat wist zij niet. Maar hij vertrouwde op den onderwijzer.

— Vader, de meester heeft werk voor u! riep hij toen hij de kamer binnenstormde.

Mijnheer Baal zag hem verwonderd aan. Toon moest nu alles vertellen. Zijn vader had natuurlijk ook wel meer willen weten. Maar hij moest geduld hebben. De meester kon nu niet komen. Zeker wist hij een postje voor hem.

Toen Toon in de school teruggekeerd was, kwam er juist een bezoeker. Mijnheer Vanmale trad binnen, de grijsaard van «Uilenburg».

— Meester, vroeg hij, mag ik eens even naar het feest komen kijken?

— Welkom, mijnheer, sprak de onderwijzer.

Hij leidde den grijsaard naar voren en bood hem een stoel aan.

— Ik wist niet, dat het Sint-Gregoriusfeest nog gevierd werd, hernam mijnheer Vanmale.

— In de steden en in veel dorpen niet meer, maar wij doen het nog trouw. Een oud gebruik.

— Hebt gij mijn brief ontvangen? vroeg mijnheer Vanmale.

— Ja, dezen morgen.

— Zooals ik u schreef, houd ik mij bezig met geschiedenis en oudheidkunde. En ik schrijf daar boeken over. Maar ik heb iemand noodig, die mij helpt om allerlei dingen over te schrijven. Misschien kunt gij mij wel iemand aanwijzen. Daarom schreef ik u.

— Ik ken iemand die juist werk zoekt. Hij was klerk bij onzen notaris. Maar de notaris is overleden. En de nieuwe brengt zijn schrijver mee.

— Dus heeft de ander geen post?

— Neen... Hij is eerlijk, vlijtig en verstandig.

— O, ik ben blij het te hooren, maar we spreken er wel over. Ik mag u nu niet van de kinderen afhouden. Over dit Sint-Gregoriusfeest wil ik ook een artikel schrijven. Ik verzamel al die oude gewoonten... Ik hoorde dat het feest gevierd werd van uw jongens... Ha, daar zit de knaap, die mij alles vertelde. Een verstandig kereltje, geloof ik.

Mijnheer Vanmale had het oog op Toon Baal.

— Ja, zeker, dat is hij, zei de onderwijzer. En 't is juist zijn vader, dien ik bij u als schrijver aanbeveel.

— Wel zoo... Dat is treffend.

De meester vertelde nog vlug, hoe bedroefd Toon dien ochtend was geweest. Zoo had hij alles gehoord en aan mijnheer Baal gedacht.

De leerlingen verstonden niets van dit gesprek. De heeren spraken zeer zacht. Maar nu werd het feest voortgezet. Mijnheer Vanmale hoorde allerlei oude liedjes. De meester wilde, dat hij ook eens van de eiertaarten en het koekebrood proefde. Hij bleef een heelen tijd.

Eindelijk stond hij op. Hij dankte den onderwijzer. Deze beloofde dat hij hem nog veel oude gewoonten bij de boeren zou mededeelen.

— Ik zal maar dadlijk bij mijnheer Baal gaan, zei mijnheer Vanmale toen.

De onderwijzer wees waar Toons vader woonde.

Het feest duurde voort. Wat hadden de kinderen een plezier! Om twaalf uur ging er niemand naar huis eten. O, neen, in school werd nu de maaltijd gehouden.

Toon genoot dubbele vreugde. Zijn vader kreeg immers werk. Moeder zou niet meer weenen. De meester had het gezegd.

In den namiddag werd er gespeeld. De jongens en meisjes gaven elkaar raadsels op. Dan verbeurden ze pand. Andere groepen zaten aan de domino of lotto.

De dag ging veel te vlug voorbij. Maar ja, dat is

zoo, als men zich goed vermaakt. Ten slotte kreeg ieder nog een stuk taart. Allen dansten nog eens in de ronde om den meester en de meesteres en ze zongen:

«Vivat onzn meester en hij mag er zijn.

Vivat onze meesteres en ze mag er wezen.

Zonder onzen meester kunnen wij niet leven,

Zonder onze meesteres kunnen wij niet zijn.»

En dan naar huis, om alles te vertellen en de taart te verdeelen onder de zusjes en broertjes, die nog te klein waren om naar school te gaan. Eenige buurvrouwen kwamen de vrouw van den onderwijzer helpen om rap de school te kuischen. Morgen was 't immers Zondag.

Toon Baal was ook recht naar huis gegaan. Eigenlijk liep hij. Vader en moeder zaten verheugd in de kamer. Neen, de meester had niet te veel beloofd. Vader vertelde, dat mijnheer Vanmale van den Uilenberg geweest was. Hij had een schrijver noodig. Al was hij reeds oud, hij werkte toch nog veel. Hij maakte boeken over kasteelen, dorpen, steden, en ook over oude vertellingen. Vader zou voor mijnheer Vanmale veel moeten afschrijven uit oude papieren. Ook brieven moesten er geschreven worden naar andere geleerde mannen.

Van negen tot twaalf en van twee tot zes uur moest vader elken werkdag komen. En hij zou nog meer verdienen dan bij den notaris.

Nu geen zorgen en geen armoê meer.

Moeder kuste dien avond haar Toon bijna nog inni-

ger dan anders. Ze had het weer gemerkt, wel een goed hart die anders wel wat wilde jongen had.

En toen de jongen in zijn bed lag, vond hij dat deze Sint-Gregoriusdag dubbel heerlijk was geweest... O,

Moeder kuste dien avond haar Toon bijna nog inniger dan anders.

wat was Toon blij... heel wat blijder dan toen hij opstond. Al moest het feest dan nog beginnen...

En gij begrijpt wel waarom.

Nu viert men Sint-Gregoriusdag op school niet meer. Jammer, hé?

Maar ik heb u gezegd, dat het een vertelling is uit den tijd, toen uw grootvader nog een kleine jongen was...

— EINDE. —